

L I T E R K A

listopad 2010

Přestože měsíc říjen byl již ve znamení studených konventních chodeb, život v rajhradském klášteře se rozhodně nezastavil. Mnoho důležitých akcí zde proběhlo v rámci benediktinských aktivit, např. vernisáž výstavy obrazů malíře Zdeňka Bernáta Návraty, která potrvá až do 28. listopadu. Ovšem ani Památník nezahálel a uspořádal nebo se zúčastnil řady zajímavých akcí. Ať už to byl výlet do Žďáru nad Sázavou pořádaný Klubem přátel, setkání s rakouskými novináři v prostorách Památníku či naopak výlet k našim

- » Editorial
- » Listopadová výročí
- » Nejbližší akce a výstavy
- » ZIELE-TOP-CÍLE
- » Malé dějiny velké památky
- » S klubem přátel do Žďáru nad Sázavou
- » Tři otázky pro Ostravaka Ostravskeho
- » Skupina rakouských novinářů v Památníku

jižním sousedům po kulturních památkách zapojených do mezinárodního projektu ZIELE-TOP-CÍLE. Zajímavou zkušeností byla také naše premiérová účast jako vystavovatele na 20. Podzimním knižním veletrhu v Havlíčkově Brodě, druhém největším knižním veletrhu u nás. Říjen byl také posledním měsícem, kdy si návštěvníci mohli připomenout nedávno zesnulého

Ludvíka Kunderu. Na zahájení výstavy si mohou pamětníci zavzpomínat na stránkách Kvěbuletýnu, kde byla otištěna vernisážová řeč Františka Valoucha. A pokud se k nám v listopadu vypravíte, je pro Vás připravena výstava věnovaná ostravskému vydatelství Repronis, z jehož produkce pochází i Deniky Ostravaka. Věřím, že odpovědi Ostravaka Ostravskeho na „3 otázky pro...“ Vás potěší.

Vaše Romana Macháčková

Verše měsíce
l i s t o p a d u

Jan Skácel

Listopad

*Bez hlesu téměř trpělivě
jako by tu smrt potřeboval
snáší se k zemi list a ovál
je snášenlivě skryt v tom pádu*

4. listopadu 1848

vyšlo první číslo Prostonárodních holomouckých novin, které vycházely každý trhov^ý den, tj. ve středu a v sobotu. Od čtvrtého čísla změnili redaktoři, profesor a národní buditel Jan Helcelet a právník, filozof a publicista Ignác Jan Hanuš, titul na Holomoucké noviny. Ty vycházely ve zmenšeném formátu třikrát týdně. Při svém přístupu k žurnalistice kladli redaktoři důraz na pohotovost, věcnost, srozumitelnost, informovanost. Protože nový tiskový zákon vyžadoval po vydavateli kauci 5 000 zlatých a I.J. Hanuš prostředky neměl, vyšly noviny naposledy 28. dubna 1849.

14. listopadu 1918

byl politik, spisovatel, filozof a univerzitní profesor Tomáš Garrigue Masaryk zvolen prvním prezidentem Československé republiky. Rodák z Hodonína, který byl zakladatelem časopisu Athenaeum, rozpoutal diskuzi o pravosti Rukopisů a také stál v čele odboje proti rakousko-uherské říši, byl zvolen následně ještě třikrát – v letech 1920, 1927 a 1934. Své první veřejné vystoupení měl v Českých Budějovicích. 14. prosince 1935 ze zdravotních důvodů abdikoval. Naposledy vystoupil na veřejnosti 4. července 1937 na Strahově.

**Uplynulé a chystané akce a výstavy
Památníku písemnictví na Moravě**

26. října, v rámci vzpomínkového večera At' žije republika! byl vyhlášen V. ročník soutěže Skrytá paměť Moravy.

Tentokrát bude soutěžící k napsání textu inspirovat jediné slovo, avšak s řadou významů – cizinec.

Více informací o soutěži najdete na www.muzeumbrnenska.cz.

27. října, odborná porota národní soutěže muzeí GLORIA MUSAEALIS posoudila výstavu Ludvík Kundera – texty, dokumenty, knihy, obrazy.

Výstava byla v letošním roce přihlášena do kategorie Muzejní výstava roku.

9. listopadu, výstava Comestor, Otec Tří králů a šíření jeho Historie scholastiky v českých zemích v Opavě.

Putovní výstava Památníku bude vystavena v prostorách Slezského zemského muzea, v Památníku Petra Bezruče (Ostrožná 35, Opava).

Výstava potrvá do 6. ledna 2011.

Výstava Ostravské vydavatelství Repronis se představuje...

Repronis spojovaný především se svéráznými Deniky Ostravaka představuje i své další ediční řady spjaté tematicky či osobou autora s Ostravskem. Výstava potrvá do 28. listopadu 2010.

ZIELE-TOP-CÍLE

V rámci projektu ZIELE-TOP-CÍLE se zástupci Památníku zúčastnili exkurze do třech zajímavých objektů ležících na území Dolního Rakouska. Prvním cílem byly „zážitkové“ sklepy v Retzu. Největší historický vinný sklep v Rakousku je vyhlouben ve vrstvě mořského písku. Podzemní chodby dlouhé 21 km a sahající ve čtyřech podlažích do hloubky až 25 m jsou zpřístupněny návštěvníkům spolu se stálou expozicí mapující vinařskou tradici v Retzu. Zajímavý výklad místní průvodkyně, ochutnávka vína, množství informačních materiálů i v českém jazyce, to vše na návštěvníka působí příjemně a domácky. Vínem z lichtenštejnských sklepů nás pohostili i v dalším cíli výletu, v zámku Wilfersdorf, kde jsme si mohli prohlédnout především expozici o historii šlechtického rodu Lichtenštejnů. Posledním výletním místem bylo Muzeum prehistorie v Asparn an der Zaya, které je považováno za největší svého druhu v Evropě. Nabízí množství exponátů z doby lovců mamutů před 40 000 lety až ke Keltům před 2 000 lety. Především pro dětské návštěvníky je připraven skanzen s vykopávkami a napodobeninami obytných a hospodářských příbytků z doby kamenné, v nichž je možné strávit i několik dní. Muzeum nabízí řadu aktivit, např. členové naší exkurze si mohli vyzkoušet, jak ulovit mamuta. Jako jedni z těch, kteří na projektu ZIELE-TOP-CÍLE aktivně spolupracují, jsme si při prohlídkách všimli způsobů vystavování jednotlivých exponátů, práce s návštěvníky i nabízených služeb. Jsme rádi, že v mnoha ohledech se nemáme za co stydět.

MALÉ DĚJINY VELKÉ PAMÁTKY

V Čejči na domku č. 56, kde bydlí moje maminka, je pamětní deska, připomínající pobyt TGM v Čejči (V TOMTO DOMĚ BYDLEL V R. 1865–66 PRVNÍ PRESIDENT REPUBLIKY T.G.MASARYK KDYŽ SE UČIL VE DVOŘE KOVÁŘEM) *text nebo foto?*

Členové čejčského Sokola ji slavnostně odhalili za přítomnosti mnoha obyvatel a zástupců obce v roce 1920, v den druhého výročí vzniku republiky. 18. a 19. června 1924 zavítal Masaryk při své cestě na Moravu i do Čejče. „... Maléřečky kráslili náves vysypávající pískem podél betonových chodníků široký ornamentální pás koleček, lístečků, růžiček a p. ... Nejkrásnější takový koberec vytvořily na hnědém písku okolo podia před číslem 56. Hloučky lidí pozorovaly tyto umělkyně při práci a fotografové si mohli nohy uběhati, aby byli u všeho...“ Přijelo mnoho novinářů, také spisovatel Rudolf Těsnohlídek a malíř Eduard Milén. Pan prezident poděkoval za vřelé přivítání: „... Na Čejč a své zkušenosti zde vždy rád vzpomínám. Pokládám to za štěstí, že jsem se zde učil kovářskému řemeslu. ... Vzpomínám na čejčskou kovárnu a své zkušenosti v ní velmi často. Vidím zde ne ponejprv dnes pokroky, které jste učinili...“ (zápisy z kroniky obce Čejč)

V 50. letech byl vyvíjen tlak na mého otce, aby desku odstranil. Se slovy „ je to

velká památka, nikdo z vás ji tam nedal, a proto nemáte právo ji ani sundat“ získal maličký hrdina velké vítězství. Jako malé dítě si pamatuji, že lidé se při projíždění mojí rodnou malebnou vinařskou dědinkou zastavovali, aby se v úctě poklonili a desku vyfotografovali.

Alena Trojanová, knihovnice Památníku, je nejen milovnicí knih a dobré literatury, ale také hudby – od roku 1971 hraje v Cimbálové muzice Josefa Válka na housle.

S KLUBEM PŘÁTEL DO ŽDÁRU NAD SÁZAVOU

Tři sta třicet tři. I tato čísla jistě mnohokrát sehrála roli při plánování a realizaci staveb Jana Blažeje Santiniho Aichela. A právě tolik let letos uplynulo od narození tohoto významného architekta, milovníka symboliky a číselných vztahů. Rozličné půdorysy Santiniho staveb lákají k různým výkladům a geometrickým analýzám dodnes. Vrcholným dílem české barokní gotiky je bezesporu poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře, v roce 1994 zapsaný do Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. Svatojánský poutní kostel není jedinou Santiniho stavbou ve Žďáru nad Sázavou. Zadavatelem staveb byl opat cisterciáckého kláštera Václav Vejmluva. Úvodním zastavením výletu Klubu přátel, který proběhl první říjnovou sobotu, byla právě Zelená hora. Komentovaná prohlídka kostela byla doplněna zajímavým dokumentem o tajemné symbolice, Janu Nepomuckém a nálezů ostatku, který, jak prokázaly výzkumy, nakonec světcovým jazykem nebyl. Další kroky vedly na zámek (do roku 1784 cisterciácký klášter), kde by se dal strávit celý den prohlídkou všeho, co areál nabízí. V Santiniho expozici se návštěvník dozví další osudy a zajímavosti ze života architekta, v Galerii barokního umění je umístěna sbírka obrazů a plastik ze sbírek Národní galerie v Praze, Galerie Kinských představí informace o historii tohoto šlechtického rodu ad. Členové Klubu přátel Památníku nemohli minout bez povšimnutí expozici Muzea knihy, zaměřenou právě na naše písemnictví. Dvacet jedna místností s expozicí o vývoji knihy a knihtisku od počátků do současnosti a výstava o díle Karla Hynka Máchy v ilustracích většinu návštěvníků vyčerpá, a proto i my jsme si odpočinuli v klášterní Táferně a poté jsme se mohli vydat opět na cestu. Počasí tentokrát lákalo i k malé procházce po blízkém okolí Žďáru. Nejprve jsme zvenčí prozkoumali další Santiniho stavbu, tzv. Dolní hřbitov ve tvaru lidské lebky, a cesta nám lépe ubíhala díky svérázným sochám místního umělce Michala Olšiaka. Se sochami lva, mamlase či hamroně jsme se také rozloučili se Žďárem nad Sázavou, malebným městem na Českomoravské vrchovině.

Za pomoc při organizování výletu děkuji rodině Skalníkových, díky které jsme nemuseli bloudit a jejichž dopravní prostředek nám pomohl zrychlit přesuny. Fotografie z výletu jsou dostupné na stránkách Klubu přátel na Facebooku. Budeme rádi, jestliže se stanete našimi fanoušky a přispějete svými názory a postřehy.

Děkuje a na další shledání se těší

Martina Chmelařová – důvěrnice Klubu přátel

3 OTÁZKY pro

Ostravaka Ostravskeho

1) Návštěvníci Památníku se často ptají, zda víte, že jeden z Vašich deníků je součástí naší stálé expozice. Co byste jim vzkázal?

Do nedávna sem to nevěděl a musím se přyznat, že mě to potěšilo a moje ego zas trochu povyroستlo. Potem mi zavolala mama, že sem eště nězazymoval zahradu a hned mi zas kleslo, tuž furt je to jak na huštačce. Budu se muset do toho pamatnika zajet podivat, v jake to sem společnosti.

Vzkaz navštěvníkum - ludě bděte! Ni, to už tu bylo. Tuž - ludě spěte!

2) Nad věčnými dohady ohledně Vaší identity se musíte docela dobře bavit. Je těžké uhlídat si anonymitu?

Těžke, těžke. Šak jednu dobu sem měl aji problémy na úradach, kaj sem se musel identifikovat' a ja sem im furt pravil, že co im po tym, že nic něpovim. Však dovčilejška eště němam obnoveny řydičak. Na druhu stranu se myslim, že neni duležite, kdo sem, ale esli se ty moje dřysty lud'am libja, radi se ich přečítaju a pobavja se. A až raz budu mět' kryzu, tak se všeckim odhalim na Masarykaču. Akurat mam obavy, že policajti z toho něbudu moc nadšeni, jak na mě budu hazat' deku a povezu mě do Opavy (Psychiatrická léčebna Opava – pozn. red.).

3) Vaši příznivci stále očekávají, že budete v psaní deníků pokračovat. Nepřekvapíte je třeba jiným žánrem či dokonce jiným pseudonymem?

Tuž jak se to tak veme, co jak sem slavný autor, co každý rok vydava romany pro roby, chlopy, děcka, čokly, jesetery, no ni? Asy bych překvapil, jak bych začnul psat' o čimsyk inym, příklad o poblityce. Ale tu už mě předběhla ta banda, co u nas puvodně vydavala magazin s mojím menem a potem se z toho vyklubala strana. Tuž ti mě překvapili a celkem aji znechutili.

Ale nikdy něprav nikdy. Možna se raz k denikum vratim.

„Ostravak Ostravski je pseudonym známého ostravského bloggera. Od roku 2004 do roku 2006 vydával blog psaný fonetickým přepisem ostravského dialektu. Styl psaní je velkou částí veřejnosti považován za čtivý a humorný, o čemž svědčí obrovská návštěvnost na jeho internetovém blogu i desetitisíce prodaných knižních výtisků. Koncem roku 2006, při příležitost dvouletého výročí psaní svých příběhů, Ostravak Ostravski oznámil na stránkách svého blogu, že se rozhodl „zavřít kram“ a s psaním příběhů na internetu skončit.“

Otevřená encyklopedie Wikipedie

SKUPINA RAKOUSKÝCH NOVINÁŘŮ V PAMÁTNÍKU

Spolupráce v oblasti cestovního ruchu mezi Jihomoravským krajem a zemí Dolní Rakousko se projevuje i zvýšeným zájmem rakouských médií o dosud velmi málo známé moravské sousedy. Přispívají k tomu agentury cestovního ruchu i propojení některých zajímavých projektů, jímž jsou například tzv. Top Cíle. Všechny turistické zajímavosti, které se do tohoto prestižního projektu propracují, jsou pod trvalou kontrolou, pokud jde o kvalitu nabízených služeb i jejich stálé zlepšování a rozšiřování. Jedním z velmi objektivních nástrojů takové kontroly jsou novináři a jejich hodnocení a zpravodajství. Osmičlenná delegace novinářů z Rakouska, která 15. října navštívila Památník, určitě nejela na zdvořilostní návštěvu. Novináři, včetně zástupce nejčtenějšího rakouského deníku Die Kronen Zeitung, sice vyjádřili svou spokojenost a zájem o naše další projekty, ale také velmi rychle dokázali najít nedostatky a slabiny. Věřme, že dobrý dojem z toho, co nabízíme, bude v jejich článcích převažovat ...

MUZEUM BRNĚNSKA NA 20. PODZIMNÍM KNIŽNÍM VELETRHU

Ve dnech 22.–23. října 2010 se poprvé Muzeum Brněnska, tedy i Památník písemnictví na Moravě, prezentovalo jako vystavovatel na Podzimním knižním veletrhu v Havlíčkově Brodě, který letos oslavil dvacáté výročí své existence. Katalogy výstav, sborníky, CD a další materiály muzea jsme mohli nabídnout návštěvníkům nejstaršího českého knižního veletrhu, který je v současné době druhým největším u nás. Letos si z produkce známých i méně známých nakladatelství a vydavatelství vybíralo více než 16 000

návštěvníků. Pro milovníky knih je veletrh opravdovým svátkem, kdy se na jednom místě setkávají autoři, vydavatelé i čtenáři. Kromě autorských čtení pořadatelé připravili pro své návštěvníky novinku – autorský prodej na stánku Českého centra PEN klubu, kde se vystřídaly výrazné osobnosti české literatury, např. Jiří Dědeček, Petra Hůlová, Jáchym Topol, Jiří Kratochvíl, Arnošt Goldflam, Hana Pražáková, Ludvík Vaculík ad. Jsme rádi, že i my jsme mohli nabídnout svou produkci, a již

se těšíme na další ročník.

Vydává Muzeum Brněnska, příspěvková organizace
připravuje Památník písemnictví na Moravě
Kláster 1, 664 61 Rajhrad
tel. 547 229 136

e-mail: rajhrad@muzeumbrnenska.cz

www.muzeumbrnenska.cz/rajhrad.htm

Odpovědný redaktor: Vojen Drlík, redaktor: Romana Macháčková

Autoři textů: Vojen Drlík, Martina Chmelařová, Romana Macháčková,
Alena Trojanová

Vychází desetkrát ročně, číslo 9, ročník 4.